

Adókockázatok, különös tekintettel az áfára

Szerzők:

Dr. Békés Balázs	ügyvéd	Dr. Magyar Csaba	MOKLASZ
Dr. Bőd Péter Ákos	BCE	Dr. Molnár Gábor Miklós	Kúria
Czinege Attila	NAV	Pankucsi Zoltán	NGM
Dr. Csátaljay Zsuzsanna	adószakértő	Rabb Andrea	MOKLASZ
Domokos László	ÁSZ	Dr. Réti László	BÜK
Dr. Hajnal Péter	Kúria	Sike Olga	NAV
Hárs Orsolya	MOKLASZ	Dr. Sinku Pál	Ügyészség
Dr. Heinemann Csilla	Kúria	Dr. Szarvák Jenő	NAV
Huszámé Dr. Oláh Éva	Kúria	Tamásné Czinege Csilla	NGM, NAV
Dr. Kenyeres Sándor	MOKLASZ	Dr. Tolnai Gábor	MOKLASZ
Kolta Ádám	MOKLASZ	Vidra István	NAV
Villányi-Kollár Károly Dusán	MOKLASZ		

Lektor:

Szerkesztő:

Kiadó:

Készítette:

Dr. Herich György	PTE KTK, MOKLASZ
Kiss Tímea	PENTA UNIÓ Zrt.
PENTA UNIÓ Zrt.	
REPROFLEX Kiadó és Nyomda Kft.	

ISBN 978-615-5249-41-9

© Minden tartalom szerzői jogvédelem alá tartozik. Bármilyen felhasználása, másolása csak a szerzők előzetes írásbeli engedélyével történhet!

TARTALOMJEGYZÉK

I. FEJEZET

SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET

1. Gazdaságpolitikai dilemmák
2. Meddig tarthat a kegyelmi állapot?
 - 2.1. A kegyelmi állapot elvesztése
 - 2.2. A kegyelmi állapot visszanyerése
 - 2.3. További lehetőségek a gazdaság ki fehéritésére
 - 2.4. „Fenntartható kifehérités”
 - 2.5. Kettős adósságkezelési cél
3. A magyar adóhatóság eredményei az adóellenőrzés területén
 - 3.1. Bevezető
 - 3.2. A kockázatkezelés
 - 3.3. A feketegazdaság aránya és a fehérités eszközei
 - 3.4. Hatósági tevékenység fejlesztése, erősítése
 - 3.5. Adószakmai ellenőrzések
 - 3.6. Ellenőrzések fókuszpontja
 - 3.7. Online pénztárgép (OPG)
 - 3.8. Elektronikus közúti áruforgalom ellenőrző rendszer (EKAER)
 - 3.9. Sharing economy
 - 3.10. Az adózói minősítés rendszere
 - 3.11. Szemlélet átalakítása
4. A magyar áfa szabályozás legfontosabb jellemzői és a továbbfejlesztés iránya
 - 4.1. Az áfa csalások elleni fellépés eszközei
 - 4.2. A magyar áfa főbb jellemzői
 - 4.3. Európai Bizottság Áfa akció terve
5. Az ÁFA „betegségei”: hibás termék-e az ÁFA?
 - 5.1. Diagnózis
 - 5.2. Terápia
 - 5.3. Nem megoldások
 - 5.4. Összegzés

II. FEJEZET

ÁFA ÜGYEK EGYES KRITIKUS TERÜLETEI -BÍRÓSÁGI TAPASZTALATOK

1. A Kúria szerepe a bírósági joggyakorlat formálásában.
Magyar ügyek az Európai Bíróság asztalán
 - 1.1. Kell-e egységes jogértelmezés?
 - 1.2. A magyar bírók szerepe
 - 1.3. Magyar ügyek az Európai Bíróság asztalán
2. Az Unió Bírósága gyakorlatának hatása a magyar ítélkezésre
 - 2.1. A nem bis idem elve
3. Tudta vagy tudhatta volna: szubjektív elemek a belföldi ügyletekhez rendelhető ÁFA alkalmazásában
 - 3.1. Az áfa levonási jog gyakorolhatósága 2002. december 31-ig. Az áfa áthárítása
 - 3.2. A kellő körütekintéstől a Mahagében ítéletig
 - 3.3. C-18/13. Maks Pen ítélet
 - 3.4. A valós gazdasági esemény
 - 3.5. Az adócsalásban/adókijátszásban való részvételre utaló objektív körülmények
4. Nemzetközi bírósági tapasztalatok az ÁFA levonás gyakorlatában
 - 4.1. Ausztria

- 4.2. Franciaország
- 4.3. Lengyelország
- 4.4. Litvánia
- 4.5. Németország
- 4.6. Olaszország
- 4.7. Szlovénia
- 4.8. Hollandia
- 4.9. Málta
- 4.10. Egyesült Királyság
- 4.11. Összefoglaló
- 5. Jellemző Európai Bírósági jogesetek és azok gyakorlati értelmezése
- 5.1. Az előzetes döntéshozatali eljárás jellemzői
- 5.2. A kötelezettségszegési eljárás jellemzői
- 5.3. Korábbi illetve aktuális EB ítéletek

III. FEJEZET

AZ ADÓELLENŐRZÉS GYAKORLATA: ADÓELLENŐR VS. ADÓTANÁCSADÓ.

- 1. Adóhatóságok együttműködése az országhatáron átnyúló ügyletekben
- 1.1. A teljesítés helyének jelentősége
- 1.2. Gyenge adózási pontok a közösségi ügyleteknél
- 1.3. Együttműködés a Közösségen belül
- 1.4. Az adóhatóságok közötti nemzetközi információcsere hagyományos eszközei...
- 1.5. Az adóhatóságok közötti nemzetközi információcsere nem hagyományos eszközei
- 1.6. A VIES rendszer (Value Added Tax Information Exchange System)
- 1.7. Aktualitások a közvetett adók területén - MOSS rendszer
- 2. ÁFA ellenőrzési tapasztalatok és agresszív adótervezési módszerek
- 2.1. Az ellenőrzés célja
- 2.2. Jellemző adóelkerülési módszerek
- 2.3. Az ÁFA ellenőrzések és az EKAER kapcsolata
- 2.4. Agresszív adótervezés
- 2.5. OECD ajánlások
- 2.6. ATP magyar megjelenési formái
- 3. Leggyakoribb NAV ügyfélszolgálati kérdések
- 3.1. Ingatlanértékesítés
- 3.2. Időszakos elszámolású ügyletek teljesítési időpontja
- 3.3. A háromszög ügylet
- 3.4. Fordított adózás téves megítélése
- 4. Belföldi adóellenőrzések tapasztalatai, agresszív adóellenőrzés
- 4.1. Bevezetés
- 4.2. Egyes vizsgálati típusok (szintek) nem megfelelő célú és tartalmú alkalmazása..
- 4.3. A kapcsolódó vizsgálatok alkalmazásának hatása a közigazgatási eljárások időtartamára
- 4.4. A Két., illetve az Art. szabályai közül a meghallgatások elrendelésekor az adózóra hátrányosabb alkalmazása
- 4.5. Egyes eljárásjogi bírság-alkalmazások
- 4.6. Bizonyításra kötelezés, bírságolás
- 4.7. A közigazgatási és nyomozati eljárások párhuzamos alkalmazása
- 5. Belföldi adóellenőrzések tapasztalatai - adószakértői szemmel – I.
- 5.1. Áfa csoport vizsgálata
- 5.2. EU mentes értékesítések
- 6. Belföldi adóellenőrzések tapasztalatai - adószakértői szemmel – II.
- 6.1. Az ideiglenes biztosítási intézkedés

IV. FEJEZET AZ ADÓTANÁCSADÁS KRIMINALIZÁLÓDÁSA

1. Az adóigazgatási eljárás és büntetőeljárás viszonya
 - 1.1. Az adóigazgatási eljárás
 - 1.2. A büntetőeljárás
 - 1.3. Szankciórendszer
 - 1.4. Adóhatóság és a polgárjogi igény
2. Az általános forgalmi adóra elkövetett költségvetési csalások bizonyítási tapasztalatai az ügyész szemével
 - 2.1. Bevezetés, statisztikai adatok
 - 2.2. A titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés gyakorlata
 - 2.3. A vagyon-visszaszerzés körébe tartozó kérdések
 - 2.4. A nemzetközi közös nyomozó csoport (JIT)
 - 2.5. A közvetlen információcsere és a konzultációs eljárás
3. Jellemző adócsalási módszerek az adónyomozók szemszögéből. Az adónyomozó lehetőségei és korlátai.
 - 3.1. Költségvetési csalás - ÁFA
 - 3.2. Az adónyomozó lehetőségei
 - 3.3. Az adónyomozó korlátai
 - 3.4. Költségvetési csalás - járulékok

V. FEJEZET AZ ADÓKOCKÁZAT CSÖKKENTÉSÉNEK MÓDSZEREI, ADÓTERVEZÉSI LEHETŐSÉGEK

1. Adókockázat és kriminalizáció
 - 1.1. Adóoptimalizálás, optimális adó
 - 1.2. Társadalmi okok, szabályozási nehézségek
 - 1.3. Rejtett gazdaság
 - 1.4. Adókijátszás motivációja, csalás relatív hozama
 - 1.5. Fogolydilemma
 - 1.6. Állami büntetőigény, költségvetés védelme
 - 1.7. Költségvetési csalás, ellenőrzési kötelezettség megszegése, korlátlan enyhítés ...
 - 1.8. Adókockázat
 - 1.9. Figyelemfelhívó jelek, gyanús körülmények
 - 1.10. Kockázat csökkentésének lehetőségei, kézben tartott ügyletek
 - 1.11. Bizonyítás
 - 1.12. Általános szerződési feltételek, bankgarancia, kötbér
 - 1.13. Partnerkontroll
 - 1.14. Konklúzió
2. Adókockázatok nemzetközi vizeken
 - 2.1. E-szolgáltatások
 - 2.2. Távolsági értékesítés
 - 2.3. Adómentes termékimport
 - 2.4. Adóraktárak
3. Adókockázat csökkentésének lehetőségei az adótanácsadásban és az adószakértésben
 - 3.1. Fogalmak
 - 3.2. Gyakran előforduló magatartásformák
 - 3.3. Adószakmai szolgáltatók és tevékenységek
 - 3.4. Az adózó előtt álló lehetőségek
 - 3.5. Adókockázat elemzés alapjai veszély és kockázat
 - 3.6. Kockázat elemzési módszertanok
 - 3.7. A kockázatelemzés lépései
 - 3.8. Kockázatkezelés és minőségbiztosítás
 - 3.9. A tanácsadói, szakértői szerződés

- 3.10. Adózással kapcsolatos szakvélemény
- 3.11. További kockázatsökkentő eszközök
- 3.12. A szakmai felelősségbiztosítás
- 4. Az ÁFA adótervezési lehetőségei
- 4.1. A rendeltetésellenes joggyakorlás
- 4.2. A gazdasági esemény valóságosága
- 4.3. Az adóelőny fennállása
- 4.4. A HÉA rendszer céljaival ellentétes adóelőny
- 4.5. Az áfatervezés irányai

VI. FEJEZET NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: ADÓKOCKÁZATOK, ADÓVÁLTOZÁSOK 2016

- 1. Ciprus
- 1.1. Adókockázatok
- 1.2. Adóváltozások 2016
- 2. Csehország
- 2.1. Adókockázatok
- 2.2. Adóváltozások 2016
- 3. Horvátország
- 3.1. Adókockázatok
- 3.2. Adóváltozások 2016
- 4. Románia
- 4.1. Adókockázatok
- 4.2. Adóváltozások 2016
- 5. Szerbia
- 5.1. Adókockázatok
- 5.2. Adóváltozások 2016
- 6. Szlovákia
- 6.1. Adókockázatok
- 6.2. Adóváltozások 2016

Tisztelt Olvasó!

Az **Adózás Európában - X. Nemzetközi Adókonferencia** a szakma egyik legaktuálisabb kérdését, az adótanácsadó szakma megnövekedett kockázatának, kriminalizálódásának vizsgálatát tűzte ki célul a legjelentősebb kockázatot rejtő adónem, az általános forgalmi adó aspektusából.

A tanulmánykötet a konferencia előadásainak anyagából került összeállításra.

A szakma kockázatának növekedésében - a rendkívül **bonyolult és gyakran változó jogszabályi környezet**, a jelentős erőforrásokkal, egyre több információval és kedvező szabályozási környezettel rendelkező **egyre hatékonyabb adóhatóság**, a **szigorú szankciórendszer**, valamint a **növekvő adminisztrációs kötelezettségek** mellett - az egyre jelentősebb valós veszélyt rejtő **büntetőjogi kockázat** is fontos szerepet játszik.

Az **első fejezet** tanulmányaiban a **szabályozási környezetet** jártuk körbe a nemzetközi kitekintéstől a belföldi determinációkig, vizsgálva a pillanatnyilag kedvező költségvetési környezet fenntarthatóságát, **az adóellenőrzések módszerében, az adóhatóság szemléletében történt változásokat**, illetve azt, hogy mindez hogyan érintheti az áfa rendszer továbbfejlesztését. Válaszokat kerestünk arra az alapvető kérdésre is, hogy **„hibás termék”-e az összefázisú forgalmi adó és létezik-e terápia** a meggyógyítására, vagy csak a hátrányos következmények folyamatos korrigálására van reális lehetőség.

A tanulmánykötet **második fejezete** a hazai és nemzetközi bíróságok munkájára építve mutatja be a témával kapcsolatos **alapvető jogértelmezési problémákat**, illetve a jogértelmezés változását, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy mindezzel befolyásoljuk a magyar joggyakorlatot, **segítséget nyújtunk a jogalkalmazó adóhatóságok és adótanácsadók számára** az egyes kérdések jogértelmezésében.

A tanulmányokból első kézből kapunk betekintést az Európai Bíróság által napjainkban tárgyalt legrelevánsabb ügye mellett a Kúria, a hazai és a nemzetközi bíróságok gyakorlatába, lehetővé téve a vizsgált országok bírósági gyakorlatának összehasonlítását. A fejezetben ismertetett álláspontok segíthetnek a bonyolult jogértelmezési kérdések megválaszolásában és a szemléletváltozás irányának megismerésében is. A fejezet olyan kérdésekre keresi - többek között - a választ, hogy kell-e egységes jogértelmezés? Hogyan hatnak vissza az Európai Bíróság döntései a magyar bírósági, adóhatósági gyakorlatra? Mennyire szubjektív az ügyek megítélése a „tudta vagy tudhatta volna” megközelítés esetén? Független-e egy azonos irányelvre épülő ügylet megítélése attól, hogy melyik ország adóhatósága, bírósága az illetékességgel rendelkező?

A **harmadik fejezet** az adóellenőrzési tapasztalatokat mutatja be az ellenőrzést végző **adóhatóság** és az adózók érdekeit képviselő **okleveles adószakértők, ügyvédek** tapasztalatának összefoglalásával és a **vélemények ütköztetésével**.

Keressük a választ arra a kérdésre is, hogy mit tekint az adóhatóság **agresszív adótervezésnek** és létezik-e **agresszív adóellenőrzés**? Hogyan működnek együtt a különböző országok adóhatóságai? Melyek az **adózók leggyakoribb kérdései** az adóhatóság felé? A fejezet lehetőséget teremt az ellentétes megközelítések, gyakorlati anomáliák megismerésére, és hozzásegít a **közös cél, a jogszerű adózási környezet** fejlesztéséhez. Ezek a közvetlen gondolatcserek nagymértékben hozzájárulhatnak a másik partner fejével történő gondolkodáshoz, az adómorál növeléséhez, egymás érdekeinek tolerálásához úgy, hogy közben a közös cél sem szenved csorbát.

A **negyedik fejezet** - szervesen építve a megelőző anyagokra - a konferencia vezérgondolatával, az **adótanácsadói kockázattal**, annak növekedésével, a **szakma kriminalizálódásával** foglalkozik.

Az adótanácsadó szakmában az adóigazgatási kockázat (bírság) mellett egyre erőteljesebben fenyeget a büntetőjogi kockázat. Az ezzel kapcsolatos nemzetközi és hazai elméleti megközelítések és alkalmazott gyakorlat mellett nyomozói, ügyészi szemmel is vizsgálják a tanulmányok **az adóigazgatási eljárás és a büntetőeljárás viszonyát, a bizonyítás módszereit, eszközeit, nehézségeit**. A tanulmányok bemutatják a titkos információszerzés lehetőségeit, a nemzetközi közös nyomozások tapasztalatait, az adónyomozók lehetőségeit és korlátait.

Az **ötödik fejezet** az elméleti megközelítést követően az adótanácsadók tapasztalatainak felhasználásával, az **adótanácsadói kockázat elemzésével, az adókockázat csökkentésének eszközeivel, módszereivel** foglalkozik. Az adótervezés és adókockázat kapcsolatának szemléltetésével, a **legális adótervezési** eszközök bemutatásával nemcsak pozitív hangulatú csattanót ad a fejezet a tanulmánykötetnek, hanem **gyakorlatban hasznosítható módszereket** is bemutat gyakorló szakemberek számára.

A **hatodik fejezet** - a nemzetközi konferencia hagyományainak megfelelően - a **környezetünkben levő országok 2016. évi adóváltozásait mutatja be**. Ez a fejezet lehetőséget ad arra, hogy jogszabályalkotóként, jogértelmezőként, jogalkalmazóként naprakészen megismerjük a környező országok adórendszerét, elemezzük az aktuális változásokat, hogy beépíthessük azt a napi munkánkba.

Összegezve: a jubileumi Nemzetközi Adókonferencia előadásai alapján készült tanulmányok a 10 éves rendezvénysorozathoz méltó színvonalon, teljeskörűen mutatják be a szakma egyik legaktuálisabb, legnagyobb kockázatát jelentő területét. A tanulmány - eddig példa nélkül - **egy kötetben tartalmazza, esetenként ütközteti a Kúria, a hazai és nemzetközi bíróságok, az ügyészség, a jogszabály előkészítők, az adóhatóság és az okleveles adószakértők képviselőinek szakmai véleményét**.

A kötetet jó szívvel ajánlom a pénzügyi-számviteli szakma területén tevékenykedőknek, akik valamilyen okból idén nem tudtak személyesen részt venni Magyarországon és a MOKLASZ legnagyobb nemzetközi adórendezvényén.

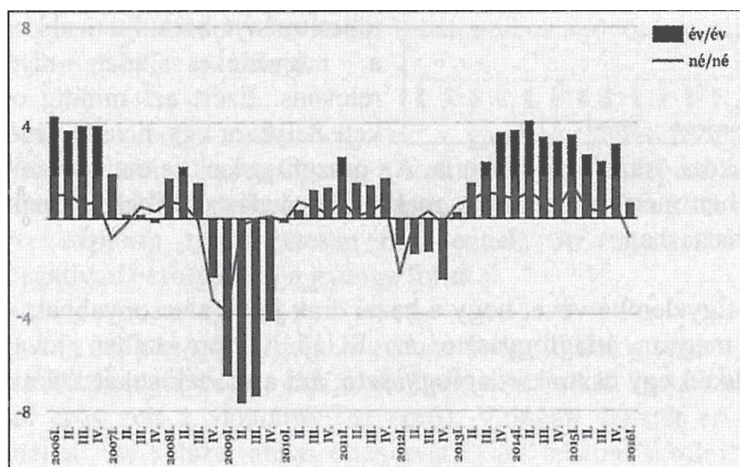
A Kiadó

1. Gazdaságpolitikai dilemmák

Annak eldöntése, hogy a magyar gazdaság fenntarthatóan növekszik-e, némi elemzést követel, hiszen a nemzetgazdaság környezete tele van változásokkal és kockázatokkal.

Ha azt vizsgáljuk, hogy növekedési összefüggésekben mi történik hazánkban az elmúlt néhány évben, akkor azt lehet látni, hogy elég nehéz az előrebecslés, mert nincs trend. Nincsen olyan trendvonal, amelyre gazdasági terveket lehet építeni. A magyar gazdaság teljesítménye az elmúlt tíz évben a trend helyett a fűrészfog modellt veszi fel, amit az 1. ábra szemléltet.

1. ábra A magyar gazdasági teljesítmény tíz éve

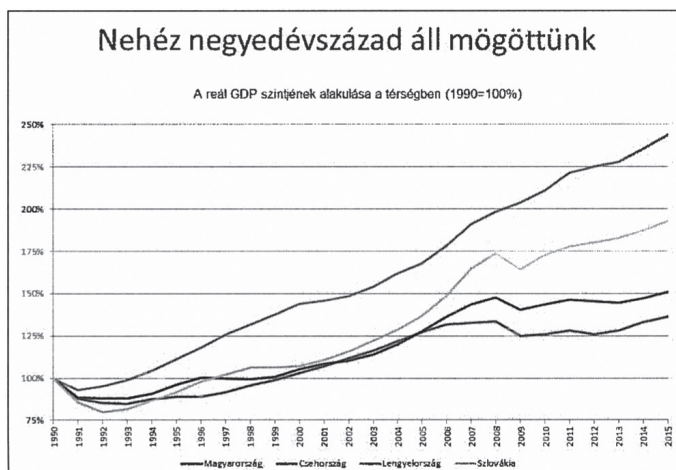

Az ábrából jól kivehető, hogy éppen melyik gazdaságpolitikai beavatkozás miatt következett növekvés vagy zsugorodás. 2013-tól már valóban növekedési pálya látható, de ennek értékelésével is csínján kell bánni, hiszen megérkezett az 2016. 1. negyedévi GDP adat is. A használt gazdasági mutató- rendszer (GDP) alapján látható, hogy a magyar gazdaságnövekedés törékeny, ami valószínűleg fenn fog maradni a következő időszakban is.

Amennyiben az időnkénti visszaeséseket, lassulásokat és hirtelen növekedéseket, vagyis az elmúlt évek fűrészfogait hosszabb időszakra ábrázoljuk, egy kicsit széthúzva és éves indexekre átalakítva, érthetővé válik, hogy a makro-közgazdászok miért beszélnek a magyar gazdaság növekedési potenciáljának gyengéiről.

A visegrádi négyek országainak reál GDP szintjét a rendszerváltás utáni időszakban vizsgálva elmondható, hogy mindenhol volt egy hasonló lefolyású visszaesés 2008 után. A reál GDP szintjének alakulását a térségben a 2. ábra szemlélteti.

2. ábra A reál GDP szintjének alakulása a térségben

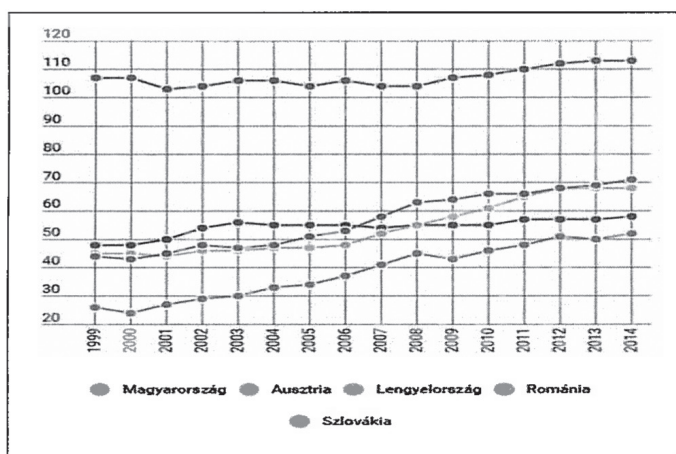

Volt egy majdnem homogén növekedési szakasz, amellyel a magyar gazdaság is együtt utazott. Akkor valóban létezett trend, ám 2008-ban véget ért, és azóta Lengyel- ország kivételével nem nagyon tapasztalható trendvonal.

Amikor a nemzetgazdasági teljesítményt becsüljük, akkor a negyedéves adat nem releváns. Ezért azt mindig el kell helyezni egy hosszú távú trendbe és természetesen nemzetközi összefüggésekbe is. Az összefüggések jelentős részét azonban az emberek nem GDP-ben mérik meg, ami a makro-közgazdászok által használt mutató, hanem a személyes fogyasztásban.

A fogyasztást vizsgálva - azt is figyelembe véve, hogy a hazai árak jóval alacsonyabbak - nyilván elmondható, hogy a magyar átlagfogyasztó az EU15 viszonylatában jóval alacsonyabb szinten áll, mint például egy osztrák átlagfogyasztó, ám a mérték sokat számít (3. ábra).

3. ábra Az egy főre jutó személyes fogyasztás trendje

A fogyasztási képességet tekintve a szlovákok, lengyelek már régen lehagyták a magyar átlagfogyasztókat.

A román gazdaság fogyasztási képességének a növekedése is nagyon figyelemre méltó. Ha tovább vezetjük ezeket az indexeket, akkor lényegében eltűnik az a több száz éves történelmi előny.